

ДО:

Изх. № 406/02.12.2020 г.

Г-ЖА ТЕМЕНУЖКА ПЕТКОВА
МИНИСТЪР НА ЕНЕРГЕТИКАТА
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

КОПИЕ ДО:

Г-Н ВАЛЕНТИН НИКОЛОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО ЕНЕРГЕТИКА
XLIV НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ДОЦ. Д-Р ИВАН ИВАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КЕВР

Г-Н КОНСТАНТИН КОНСТАНТИНОВ
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА „БНЕБ“ ЕАД

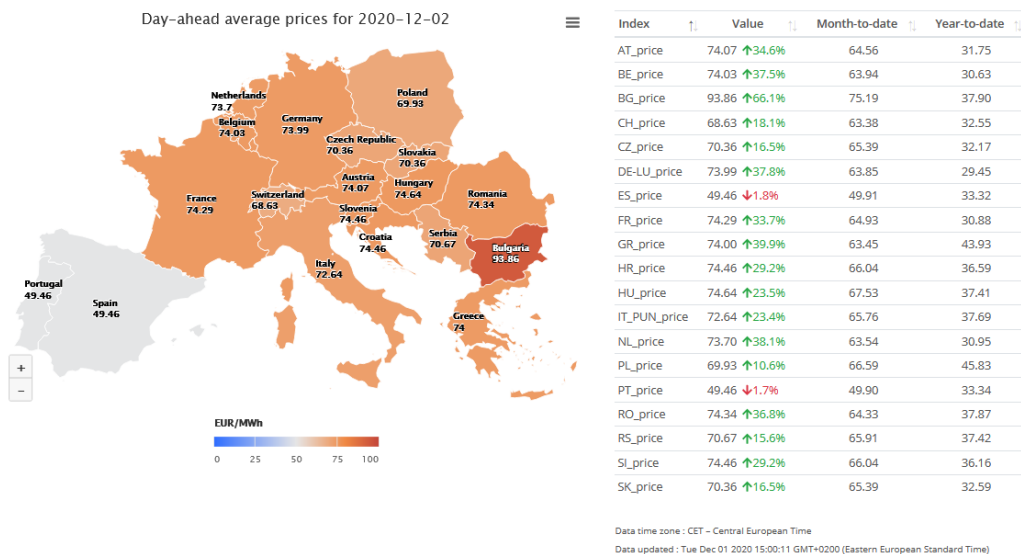
Г-Н КИРИЛ ДОМУСЧИЕВ
РОТАЦИОНЕН ПРЕДСЕДАТЕЛ НА АОБР
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КРИБ

МЕДИИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

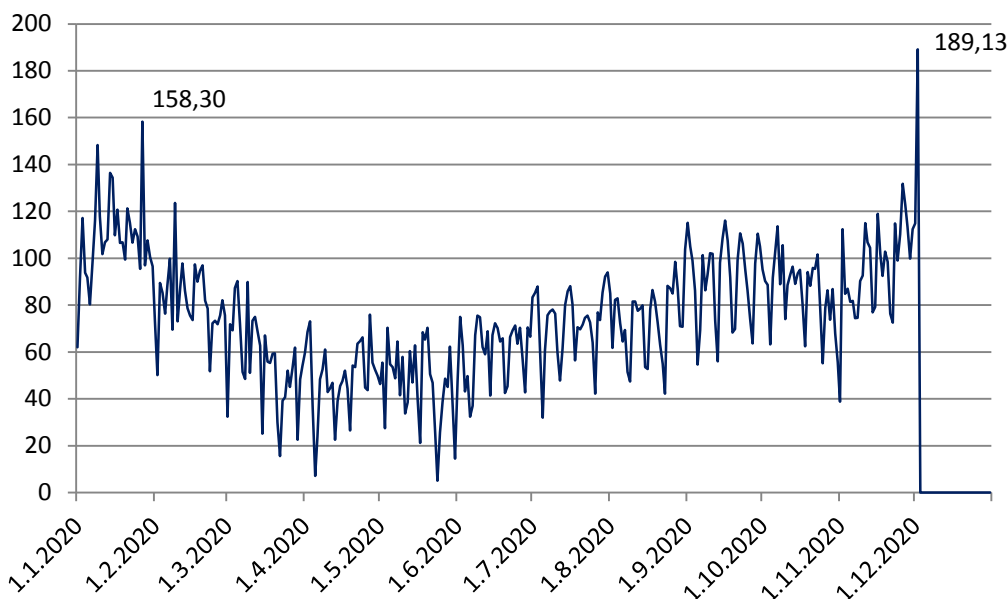
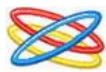
Относно: Екстремни ценови равнища на пазарен сегмент „ден напред“ на БНЕБ ЕАД

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО МИНИСТЪР НА ЕНЕРГЕТИКАТА,

Постигнатата цена за базов товар на пазарен сегмент „ден напред“ на БНЕБ ЕАД с ден на доставка 2 декември 2020 г. е в размер на 183,57 лв./MWh, като най-високата постигната часова цена за деня е 251,06 лв./MWh. Цената на българската енергийна борса за този ден е най-високата в цяла Европа (Графика 1). Спрямо стойността за 1 декември от 110,54 лв./MWh, цената на търгуваната електроенергия с ден за доставка 2 декември нараства с близо 67%. Днешният ден отбелязва и максималната стойност за 2020 г. до този момент (Графика 2). Видно от графиките, резкият скок на цената за ден на доставка 2 декември 2020 г. не съответства на плавната нарастваща тенденция, нито на пазарните условия – няма авария в значима производствена мощност, нито на системен електропровод, не се наблюдават екстремни метеорологични явления, няма рязък скок в търсенето. Но има редукция в предлагането.

Графика 1. Средни цени на пазар „ден напред“ на европейските пазари за 2 декември 2020 г., EUR/MWh, изт. EnergyLive

Графика 2. Среднопотеглени дневни цени на пазарен сегмент „ден напред“ на БНЕБ ЕАД, лв./MWh, графика по данни на БНЕБ

Постигането на екстремуми в ценовите равнища се превръща в традиционен елемент за българския електроенергиен пазар. Това силно засяга както големите индустриални потребители, така и целия бизнес. Особено уязвими са потребителите, закупуващи електроенергията си по ценообразуваща формула „борса плюс“. Естествено е при свободен пазар да е наличен рисков елемент както за доставящата, така и за закупуващата страна, но ценови равнища, надхвърлящи с минимум 20 EUR/MWh регионалните и средноевропейските цени са алогични и крайно неприемливи. Такива резки повишения на и без това сравнително високите напоследък цени са невъзможни за управление от гледна точка на риск мениджмънт и управление на портфейл. Видно от пазарните данни, очакванията биха били за цена от порядъка на 140 – 150 лв./MWh.

Тази волатилност на цените и пазарна непредвидимост имат крайно отрицателни ефекти, като нашите наблюдения на пазара идентифицират няколко причини:

- **Липса на пазарно свързване на сегмент „ден напред“.** Приветстваме и подкрепяме усилията, полагани за осъществяване на пазарното свързване на пазарен сегмент „ден напред“ със съседните електроенергийни пазари. Осведомени сме, че забавянето не е по вина на българската страна. Въпреки това, липсата на такова свързване допринася за оформянето на българския пазар като „ценови остров“;
- **Липса на стандартни блокови продукти.** Липсата на стандартизирани блокови дългосрочни продукти като базов, върхов и подвърхов профил лишава индустриалните потребители от подходящи за тях енергийни продукти, което допълнително усложнява управлението на портфолиото им и води до оскъпяване на енергията. Проблемите с липсата на дългосрочно предлагане и на стандартизирани продукти са взаимосвързани;
- **БНЕБ ЕАД затваря по-късно от другите борси в региона.** По-късното затваряне на търговията на БНЕБ може да доведе до скупчване на регионални играчи, имащи закупен трансграничен преносен капацитет и целящи затваряне на позициите си на българския пазар. Такова явление вече е наблюдавано на нашия пазар като резултатът е скокообразно нарастване на цената. Това е продиктувано от стремежа на някои участници да затворят позицията си дори на по-висока цена, което измества равновесната цена нагоре и се отразява на всички страни;

- **Пазарна концентрация в рамките на БЕХ ЕАД.** Въпреки че през последните няколко години голяма част от производството от ВЕИ и когенерации започна да се търгува на борсовите сегменти, доминиращото положение на дъщерните дружества на БЕХ ЕАД се запазва. Въпреки ангажиментите за осигуряване на ликвидност на пазарен сегмент „ден напред“ е видно, че отсъства конкуренция. Годици наред се отлага либерализацията на генерацията в електропроизводството. Няма как да се говори за свободен пазар, в който има само търсене, а предлагането е ограничено и субсидирано.

Според нас, решението за намаляване на волатилността на пазара на електроенергия у нас лежи в предлагането на дългосрочни стандартизирани продукти и в създаването на отделен пазарен сегмент за двустранна търговия на борсата за големи енергийни консуматори. Предложението за обособяването на такъв сегмент беше направено от Министерство на енергетиката още през м. юли 2019 г., когато отново имаше ескалация на цената на пазар „ден напред“. Това намерение беше заявено лично от Вас на заседание на Комисията по енергетика в Народното събрание. От тогава, обаче, няма никаква информация за развитието на тази инициатива.

Резките скокове в цената на електроенергията, особено когато няма очевидни фактори за възникването им, представляват сериозен удар върху конкурентоспособността на българската енергоинтензивна индустрия, а и върху цялата икономика. Към това се добавя и обстоятелството, че България традиционно е най-скъпия пазар „ден напред“ в Европейския съюз (графика 1, колонки month-to-date и year-to-date). Само у нас има дългосрочни договори и фиксирана добавка от 10 EUR/MWh, които като се добавят към 37,90 EUR/MWh (средната цена от началото на годината досега, графика 1, колонка year-to-date) се получават най-високите разходи за енергия на пазарите в ЕС. Тези високи ценови равнища отблъскват инвестициите – възпрепятства се задържането на съществуващите и не се привличат нови.

В допълнение на гореизложеното, в условията на пандемична обстановка и свързаната с това икономическа криза не е предвидена нито една мярка за подпомагане на енергоинтензивната индустрия, която е базова за българската икономика и има значителен принос към стоковия износ, формирането на БВП и осигуряването на заетост. Свиването на основните външни пазари навреди сериозно на ликвидността на големите енергийни консуматори.

Освен това, срокът на действие на единствената помощ, която получава индустрията – отстъпка от компонентата за зелена енергия в цена „задължения към обществото“, изтича на 31 декември 2020 г., като удължаването му до 31 декември 2021 г. все още се бави. Това ще доведе до ситуацията базовите производства да заплащат пълния размер на цена „задължения към обществото“ през зимните месеци, когато и цените на електроенергията са най-високи. При свити пазари конкурентоспособността на енергоинтензивните предприятия е поставена под въпрос.

Поради това, затвърждаваме отдавнашната ни позиция за това, че са нужни решителни реформи на пазара на електроенергия у нас.

С оглед на разрешаването на натрупаните проблеми на нашия пазар, считаме, че най-доброто решение е диалогът. Поради това бихме желали да организираме среща с Вас и останалите заинтересовани страни, на която да потърсим изход от създалата се ситуация.

С уважение:

Ивайло Найденов
Изпълнителен директор на БФИЕК